אשיכור בובעל מום בקבלה בהולכה בזריקה פסול א) גוכן יושב דוכן שמאל תיובתא והא רב חסדא קרא קאמר הדעביד מעשה אצטבא רבה ורב יוסף דאמרי תרוייהו הולכה בזר מחלוקת ר' שמעון ורבנן רבי שמעון דאמר עבודה שאפשר לבטלה לאו עבודה היא כשרה בזר לרבנן ופסולה א"ל אביי והא שחיטה דעבודה שא"א לבטלה וכשרה בזר א"ל זשחיטה לאו עבודה היא ולא חוהאמר ר' זירא אמר רב טשחיטת פרה בזר פסולה ואמר רב (א) עלה אלעזר וחוקה כתיב בה שאני פרה ידקדשי בדק הבית היא ולאו כל דכן הוא קדשי בדק הבית הויא עבודה קדשי מזבח לאו עבודה היא אמר רב שישא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה והרי הולכת אברים לכבש דעבודה שאפשר לבטלה היא חופסולה בזר דכתי' 1והקריב הכהן את הכל [והקטיר] המזבחה לואמר מר זו הולכת אברים לכבש היכא מדגלי גלי והיכא דלא גלי לא גלי ולאו כל דכן הוא ומה הולכת אברים לכבש דלא מעכבא כפרה בעיא כהונה הולכת דם דמעכבא כפרה [לא כ"ש] (מיבעיא) נאיתמר [נמי] אמר עולא א"ר אלעזר הולכה בזר פסולה אפילו לרבי שמעון איבעיא להו סהולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא שמה הולכה ת"ש וכן יושב וכן שמאל פסול הא עומד דומיא דיושב כשר דלמא יושב דקשייף מישף עומד דומיא דיושב דנייד פורתא ת"ש עשחט ישראל וקבל הכהן נתנו לחבירו וחבירו לחבירו התם נמי פדנייד פורתא ומאי קמ"ל 2ברוב עם הדרת מלך ת"ש צקבל הכשר ונתן לפסול יחזור לכשר אימא יחזור הכשר ויקבלה איתמר אמר עולא א"ר יוחנן קהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה

רש"י

שיכור. היינו שתוי יין בו: **מעשה אילטבא.** עומדין במקומן הזר אצל הכהן המקבל והכהן נותנו לו ואוחזו עד שבא הזורק ונוטלו מידו ואין הזר מקריבן גו לצד המזבח לא בהולכת רגל ולא בהושטת יד אלא כאילטבא זו שמניחין כלי עליה: **והא שחיטה כו'.** אלמא טעם דו לא בהא תלי וליכא למיפסט לרבנן דמשום דסבירא להו דהולכה הו אי אפשר לבטל א"כ בשחיטה דאי אפשר לבטל תיפסל בזר והא שחיטה בזר כשרה: ומשני **שחיטה לאו עבודה היא.** מדאתכשרו בה כל הפסולים (ב) אבל מידי דהוי עבודה ואי אפשר לבטלה פסול בזר: **ואמר רב עלה.** לפרושי יו למילתיה מאי טעם פסולה דכתיב זו בשחיטתה ונתתם אותה אל אלעזר הכהן ושחט וכתיב בה בפרה חוקה וכל היכא דכתיב חוקה עכובא: **שאני פרה.** וחילוק חו טעם זה אינו מטעם עבודה דהא אינה קדושת מזבח אלא קדושת דמים בעלמא כקדשי בדק הבית ועל כרחך טעם הפוסל בה לאו משום תורת עבודה אלא גזירת הכתוב בעלמא היא אבל בקדשי מזבח דשייכי בהן עבודות לא חשיבא להיות עבודה: **הולכת אברים אפשר לבטלה.** שאם רצה מפשיט ומנתח אצל המזבח: **היכא דגלי גלי.** הולכת אברים דגלי בהן כהן בעינן כהן אבל הולכת הדם דלא גלי בהו כהן לרבי שמעון טו דאפשר לבטלה לא בעי כהן: **אפילו לר' שמעון.** דאע"ג דאמר ר' שמעון לא פסל בה מחשבה משום דאין היתר הקרבן תלוי בה ולא קרינא בה דברים המביאים לידי אכילה אבל עבודה הוי ליפסל בזר: **שמה הולכה.** ופסלה בה מחשבה לרבנן או אם עשאה זר פסולה: **או לא שמה הולכה.** ולא (ב) פסלה יז מחשבה: **וכן כהן יושב.** קתני דפסול בהולכה (ג) [הא עומד] יח דאינו מוליך אלא בהושטת יד דומיא דיושב כשר אלמא שמה הולכה: **דשייף מישף.** שמגרר עצמו לצד המזבח. שייף משפשף בקרקע שייף מגרר כמו שייף ליה מישחא (שבת דף י:) שף אחת ובועט שתים (מנחות דף עו.) פדיי"ר. ודכוותה דוק מיניה בעומד דכשרה דנייד פורתא בשפשוף רגלים: **ת"ש.** דתנן בסדר הפסח **שחט ישראל כו'.** כן היה דרכן לעשות: **נתנו לחבירו.** דקתני התם הכהנים עומדים שורות שורות: **יחזיר לכשר.** שנתנו לו. ואשמעינן יט תרתי בה חדא דלא מיפסל במאי דאפסקיה פסול (ד) ואשמעינן בה דהולכה זו שעשה הכשר שלא ברגל שהושיט לפסול שהיה עומד בצד המזבח לא נעשית בהכשר ולא שמה הולכה דקתני יחזירנה למי שנתנה לו ואי הולכה שלא ברגל שמה הולכה אמאי כ יחזירנה לאחור יבא כשר ויטלנה מידו לצד המזבח וזה לא יושיטנה לו אלא למעשה כא אצטבא בעלמא עביד: **אימא יחזור כשר.** לצד המזבח ויקבלנו יטלנו מיד הפסול דהולכת (ה) כשר קמא כשרה: **לא שמה הולכה.** ואינה כשרה להוליכה כן ואין מחשבה מפגלת בה:

תוספות

שיכור. פירש בקונטרס שתוי יין ולא משמע כן בפרק מומין אלו פסולין באדם (בכורות דף מה:) אלא שיכור בשאר דברים המשכרים טו) ולא כר' יהודה דאמר מחלי עבודה מיהו טז) שיכור דתנן התם ודאי לא הוי שתוי יין כדפרי' יז) התם בהדי מומין דמחלי עבודה בעי למיחשבה אבל שיכור דהכא פשטיה משמע שתוי יין והא כדאיתא והא כדאיתא ולכולי עלמא מחלל לעבודה כדפריך התם בפשיטות אחולי מיחל עבודה הוא (ל): **והא** שחיטה שאי אפשר לבטלה וכשרה. פרש"י אלמא לאו באפשר לבטלה תלי ואת אמרת לרבנן פסול ותימה דמאי פירכא לרבנן ודאי לא בהא תלי והא דפסלי בהולכה משום דמקבלה ואילך מצות כהונה אלא פריך דמכשיר לר' שמעון משום דאפשר לבטל הא לא תלי בהא מדמכשר זר בשחיטה אע"ג דאי אפשר לבטלה וכסמוך דפריך מהולכת אברים לרבי שמעון פריך וכן יח) דמייתי אמר ר' אלעזר הולכה בזר פסולה לרבי יט) שמעון: **הג"ה** שחיטה לאו עבודה היא. פירש בקונטרס מדאתכשרו בה כל הפסולים ואי אפשר לומר כן דאהכשר זר גופה מייתי לה [הכא] כ) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) ומיהו יש ליישב פירושו דכיון דבשום מקום לא בעי כהן בשחיטה לאו עבודה היא ולהכי פריך עלה מפרה וה"ר יעקב דאורלינ"ש מפרש לאו עבודה היא לפי שסוה בחולין ובקדשים א"כ לאו מטעם עבודה לוה המקום שחיטה ולי נראה לאו עבודה היא מדמכשרינן לקמן בפ' שני (דף כו.) עומד בדרום והושיט ידו לצפון ושחט בקדשי קדשים ובמקבל פסול דדרשינן אותו בצפון ולא שוחט בצפון אבל מקבל בצפון ובשלמים מכשירין עומד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט ואם קבל קבלתו פסולה דדרשינן בפ' כל הפסולין (לקמן דף לב:) בן הבקר לפני ה' ולא שוחט לפני ה' אבל קבל קבלתו פסולה משום דכתיב לעמוד לפני ה' לשרתו אלמא כל שירות לפני ה' ש"מ מדמכשיר רחמנא עומד בחוץ והושיט ידו לפנים ושחט מכלל דשחיטה כא) לאו עבודה היא ועוד מדאמר בההיא שמעתא בפ"ב (דף כו.) נתלה ושחט שחיטתו כשרה דשחיטה על ירך אמר רחמנא ולא שוחט על ירך (אמר רחמנא) אלמא דשחיטה לאו עבודה היא דאי עבודה היא לא הוה מכשר רחמנא בכי האי גוונא דהא נתלה וקבל אמרינן [שם] דקבלתו פסולה משום דאין דרך שירות בכך ומדפריך הכא ובפ' חטאת העוף (לקמן דף סח:) ובפ"ק דמנחות (דף ו:) מפרה דאמר רב שחיטת פרה בזר פסולה משמע קצת כפי' הקונטרס מיהו גם לפי מה שפירשתי יש ליישבו אבל קשה לי לפירושו כב) דא"כ לשמעון התימני דבעי פרק כל הפסולין (לקמן דף לב:) שיהא ידיו של שוחט לפנים מן הנשחט הויא שחיטה עבודה (מ): **שאני** פרה דקדשי בדק הבית היא. בפ"ק דחולין (דף יא.) פירשתי (נ): **והרי** הולכת אברים לכבש דאפשר לבטלה ופסולה בזר דכתיב והקריב הכהן את הכל המזבחה ואמר מר כו' שאני כג) הבא דגלי קרא. הקשה ה"ר אליהו מאברוויקא הקדוש דבפ"ב דיומא (דף כז.) (ס) אמרינן מדאצטריך למכתב כהן בהולכת אברים לכבש פי' לגופיה לא אצטריך אלא לגלות דהולכת עצים למזבח לא בעי כהן ומדאצטריך מעוט להולכת עצים א"כ סידור ב' גזרי עצים בעי כהונה (בלאו קרא מטעם) כד) וא"כ רבי שמעון דבעי ב' כהנים התם (דף כו:) לשני גזרי עצים מנא ליה דהא כהן דכתב גבי הולכת אברים אצטריך לגופיה משום דאפשר לבטלה וי"ל דרבי שמעון לטעמיה דאמר התם (דף מה.) הצתת אליתא לא צריך למכתב ביה כהן דוכי תעלה על דעתך שזר קרב למזבח ורבנן אפשר דעביד במפוחא וא"כ רבי כה) שמעון ע"כ שני גזרי עצים בעו כהונה בלא קרא מטעמא דוכי תעלה על דעתך כו' דכמו דלית ליה במפוחא לית ליה אפשר להו בזריקה אבל לרבנן אית להו בזריקה כמו דאית להו במפוחא וכהן דגבי הולכת אברים לגופיה לא אצטריך דהא לית כו) טעמא דאפשר לבטלה אלא לגלות על שני גזרי עצים דבעי כהונה ובפ' הקומץ רבה (מנחות דף כ.) אמר כז) לא מלא כהן אלא זר פריך וכי תעלה על דעתך שזר קרב יש לומר דאפילו לרבנן דאית להו במפוחא וזריקה פריך שאין יכולין למלוח בטוב על ידי זריקה: (כל זה בהג"ה דאיבעיא להו) **איבעיא** להו הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא. פרש"י לפסול בה מחשבה וגם בזר דאי שמה הולכה מחשבה שלא לשמו או פיגול פוסלת בה כח) ואי לא שמה הולכה אינה קרויה עבודה וצריך להחזיר המזרק אחריו ולעשות הולכה ברגל וגם אם עשאה זר או יושב אין בכך כלום ויכול לתקנה בכהן כט) [בהולכת רגל] דכהן או אם זר מוליך [בהולכת רגל] ל) פסולה [ואינו] יכול לתקנה בכהן להחזירה ולהוליכה כהן וקאמר ת"ש וכן יושב פסול הא עומד דומיא דיושב שאינו זז ממקומו כשר אלמא הויא הולכה ועשה עבודה כתקנה ולכך נמי כי עשאה מיושב פסול דכתיב לעמוד לשרת אבל מיושב פסול לא מצי מוכח דהויא הולכה לא) עבודה בלאו דיוקא [משום] דדלמא לאו עבודה היא ויושב פסול היינו כי לא תקנה ולא החזיר הדם לאחוריו לעשות הולכה אחרת:

[illegible]

עין משפט נר מצוה

עח א מיי' פ"א מהל' ביאת מקדש הלכה א יפ"ט שם הלכה טו סמג לאוין ש:
עט ב מיי' שם פ"ו הל' א ופ"ט הלכה טו:
פ ג מיי' פ"ה שם הלכה יח ופ"ט הלכה טו:
פא ד מיי' פ"ה שם הל' יח ופ"ט הלכה טו ופ"ד מהל' עבודת יוה"כ הלכה א:
פב ה ו מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה כז:
פג ז מיי' פ"א מהלכות פרה הלכה יא [ועי' פ"א מהל' פסה"מ הל' בז]. ופ"ד מהל' פרה הלכה יז:
פד ח מיי' פ"א מהל' פסה"מ הלכה כג:
פה ט י מיי' פ"א מהל' קרבן פסח הלכה יד:
פו כ מיי' פרק א מהלכות פסה"מ הלכה כג והלכה כז ופרק יג הלכה ט:

תורה אור השלם

1. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהֹוָה:
ויקרא א, יג
2. בְּרָב עָם הַדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן:
משלי יד, כח

מוסף רש"י

וכן יושב. דבעי לעמוד לשרת. מעשה אצטבא. המקבלים היו מושיטים את הדם ביד הזרים ואין הזרים מקריבין אותו [illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]

מסורת הש"ס

א) ירושלמי פסחים פ"ז ה"ז., ב) [לקמן סח: יומא מג. מנחות ה. ו:], ג) יומא מג. ע"ש מנחות ו: לקמן סח:, ד) [יומא מג. וש"נ], ה) לעיל ד. לקמן כד: לה. פסחים סה: חגיגה יא. [יומא כח. מנחות י.] [עירובין קד.], ו) [עי' לעיל ז: מנחות נג: מו"ק ז:], ז) [מנחות יג:] פסחים סד ועי' ירושלמי יומא פ"ה ה"א., ח) [פסחים סד.], ט) [שם:], י) [לקמן לג.], כ) לקמן לא:, ל) [ועי' [illegible] בכוריתמה: ד"ה ובשאר], מ) [ועי' תוס' יומא מג. ד"ה שחיטה שכתבי ישוב על זה], נ) בד"ה חטאת. [וע"ע תוס' ע"ז כג: ד"ה אלא מעתה], ס) [שסד"ה הולכת]:

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר רב פפא עלה אלעזר וחוקה: (ב) רש"י ד"ה או לא וכו' פסלה בה מחשבה: (ג) ד"ה וכן וכו' דפסול בהולכה והא יושב אינו מוליך: (ד) ד"ה יחזיר וכו' פסול אידך אשמעינן וכו' דאי הולכה: (ה) ד"ה אימא וכו' דכשר קמא:

לעזי רש"י

פדיי"ר פריי"ר. לשפשף, להתחכך.

שינויי נוסחאות

[illegible]

[illegible]

אפשר לתקונה או לא אפשר לתקונה ת"ש [א]קבל הכשר ונתן לפסול יחזיר לכשר ונהי נמי דיחזור הכשר ויקבלנו אי סלקא דעתך לא אפשר לתקונה איפסלא לה מי סברת דקאי זר גואי לא דקאי זר בראי איתמר אמר עולא אמר ר' יוחנן הולכה שלא ברגל פסולה אלמא [א]לא אפשר לתקונה איתיביה רב נחמן לעולא [ב]נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר הכא במאי עסקינן כשיצא לחוץ לבראי נפיק לגואי לא עייל במקום מדרון איבעית אימא בגומא ואיבעית אימא בסמיכא ° ואיכפל תנא לאשמועינן כל הני ועוד אדתני באידך פירקין [ג]נשפך על הרצפה ואספו פסול ליפלוג בדידיה במה דברים אמורים כשיצא לחוץ אבל נכנס לפנים פסול תיובתא אתמר הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן בהולכה רבתי דכולי עלמא לא פליגי דפסולה [א] כי פליגי בהולכה זוטרתי מחכו עלה במערבא אלא חטאת העוף דפסולה [ב] בה מחשבה לר"ש היכי משכחת לה אי דחשיב עלה מקמי דליפוק דם לא כלום היא ואי בתר דנפק דם איתעבידא [ג] ליה מצותו מאי קושיא דלמא מדפריש (א) ועד דמטא למזבח דהא בעא מיניה רבי ירמיה מרבי זירא היה מזה ונקטעה ידו של מזה עד שלא הגיע דם לאויר המזבח מהו וא"ל [ג]פסולה מ"ט] והזה ונתן בעינן כי אתו רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע מבי רב אמרי היינו חוכא ובהולכה רבתי לא פליגי והא כי פליגי בהולכה רבתי פליגי [ד]אלא בהולכה זוטרתי כולי עלמא לא פליגי (ב) דלא פסלה [ד] כי פליגי בהולכה רבתי הוליכו זר והחזירו כהן [ה] וחזר והוליכו פליגי בה בני רבי חייא ור' ינאי חד אמר כשר וחד אמר [ה]פסול מר סבר אפשר לתקונה ומר סבר לא אפשר לתקונה הוליכו כהן והחזירו וחזר והוליכו זר אמר רב שימי בר אשי לדברי המכשיר פסול לדברי הפוסל מכשיר רבא אמר אף לדברי הפוסל [ו]פסול מאי טעמא דהא צריך

רש"י

אפשר לתקנה. בין שעשאה זר בין שעשאה כהן (ג) אמרינן דאין הולכה ופסולה דהא נעשית שלא כהלכתה מיהו יש לה תקנה להחזירה לאחוריה ולחזור להוליך ברגל או אין לה תקנה: **יחזיר לכשר.** אלמא אפשר לתקנה: **ונהי נמי כו'.** כלומר ואי נמי מפרשת לה (ד) דבכשר ז] ראשון [שיוליך] לצד המזבח קאמר וכל שכן ח] דשמעת דהולכת כשר קמא דהואי שלא ברגל כשרה היא מכל מקום ש"מ דכשרה ע"י תקנה: **איפסלא.** בהולכת כשר ראשונה ט]: **מי סברת דקאי זר גואי.** לצד המזבח שהקריב הראשון י] בהושטתו לצד המזבח: **דקאי זר בראי.** (ה) וכשר שהושיטה לו הרחיקה מן המזבח הלכך לאו הולכה הואי לפסול וכי יא] פשטינן יחזור כשר ויטלנו חד מעשה אילטבא הוא דעבד דליכא הושטת יד המקרבתו למזבח: **פסלה** יב]. ואפילו עשאה כהן פוסלת הדם והיא דפסחים בדניידי וכדשנינן: **נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר.** הואיל ונתקבל בכלי. משנה היא בפ' שלישי בכל הפסולים [לקמן לב.] קס"ד כשנשפך (ו) ונתפשט ברצפה נתקרב לצד המזבח וקתני כשר ונהי נמי דאמרת דצריך להחזירו לאחוריו ולחזור ולהוליך ברגל מ"מ בתקנתא סגי לה: **כשיצא לחוץ.** כשנשפך לא נתפשט לצד המזבח אלא נתפשט להלן מן המזבח ונתרחק: ופרכינן **לבראי נפיק לגואי לא עייל.** בתמיה וכי אפשר לדם כלול שישפך ולא יתפשט לכל לדדין: **במקום מדרון.** ומשופע חוץ למזבח: **בגומא.** שעומד במקומו ולא נתפשט: **אי נמי בסמיכא.** דם עבה וקרוב לקרוש: **באידך פירקין.** בפ' שני: **נשפך על הרצפה.** מצואר בהמה ולא נתקבל (ז) בכלי: **לפלוג בדידיה.** בההיא דפרק שלישי דאיירי בקבלת כלי נפלוג בה חילוק לפסול שפעמים שאף מן הכלי לרצפה פסול יג] אלא מדלא אשכח פסול אלא מצואר בהמה ש"מ נשפך מן הכלי לא שנא נפק לבראי ול"ש עייל לגואי כשר: **סיובתא.** דעולא: **מחלוקת ר' שמעון ורבנן.** דמתני' היא אי הויא עבודה אי לא לרבי שמעון לא הויא עבודה

תוספות

הולכה שלא ברגל מחלוקת ר"ש ורבנן. יש מפרש פירוש אחר אבל פירוש הקונטרס עיקר: **חטאת** העוף דפסלה [הזאה] היכי משכחת לה. כיון דמכשיר ר"ש בהולכה שלא ברגל אלא ודאי אפכא מסתברא ותלוי הדבר באפשר לבטלה דרחוק מן המזבח הולכה זו [אפשר לבטלה] דאי בעי הוה שחיט בצד המזבח ולא פסלה בה מחשב' אבל שחט קרוב למזבח דהולכה זו של הושטת יד לא אפשר לבטלה פסלה בה מחשבה ולהכי בחטאת העוף פסלה מחשבה בהזאה מכי נפיק עד דמטא למזבח דלא אפשר לבטל דבר זה אבל לאידך דלא תליא באפשר ולא אפשר אלא הולכה שלא ברגל לא חשיבא והוי כאילו איתעביד אם כן בחטאת העוף נמי כאילו אתעביד מלותו ומשני דרחמנא מחשבה כו] מחשבה שלימה. ברו"ך:

אלא חטאת העוף דפסלה בה מחשבה היכי משכחת לה. אי אמרת בשלמא בהולכה (שלא ברגל) כח] פליגי אבל בזוטרתי דלא אפשר לבטלה פסלה מחשבה משכחת לה מיקמי דתיפוק דם משום דדם הנתון בצואר כנתון בכלי שרת ולא דמי לבעיא דרבי אבין בריש דם חטאת (לקמן דף צג:) דאיבעיא ליה אי צואר ככלי שרת אי לא אבל אי בזוטרתי לא פסלה לר' שמעון היכי משכחת לה אבל מכל זריקה דעלמא לא קשיא ליה כט] אי מיקמי דליפוק דם מן הכלי לאו כלום הוא ואי בתר דנפק הא איתעביד ליה מלותו משום [דמלמפריש] ל] ליה עד דמטא לא איתעביד מלותו לא] אבל בהזאה סד"א דלא צריך מזבח מידי דהוה אהזאה דפרוכת ובין הבדים דהויא הזאה אע"פ שלא ה) נגע.לב] הגה"ה:

הדרן עלך כל הזבחים

הא

א א מיי' פ"ט מהל' ביאת מקדש הלכה א והלכה טו:
ב ב מיי' פ"ב שם הלכה ו ז ופ"ט הלכה טו:
ג ג מיי' פ"ד שם הלכה ד' ופ"ט הלכה טו:
ד ד מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה ה [נ"ל פ"ד הלכה ד ה] ופ"ט הט"ו:
ה ה מיי' פ"י מהל' כלי מקדש הלכה ד ופ"ט מהל' ביאת מקדש הלכה ט"ו:
ו ו מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הלכה א ופ"ט הט"ו:
ז ז מיי' פ"ו שם הלכה ח ופ"ט הלכה ט"ו:
ח ח מיי' פ"ד שם הלכה א ופ"ט הלכה ט"ו:
ט ט י מיי' פ"ה שם הלכה יז ופ"ט הט"ו ועי' א"ח סימן לח סעיף ד:
כ כ מיי' פ"ה שם הלכה יח ופ"ט הלכה טו:
ל מיי' פ"ו מהלכות ביאת מקדש ה"א:

תורה אור השלם

א. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: ויקרא כב, ב

לאמטוייה אמר ליה רב ירמיה א] לרב אשי הכי אמר רב ירמיה מדיפתי הא צריך לאמטוייה מחלוקת רבי (א) אליעזר ורבנן א) דתנן ר"א אומר המהלך במקום שצריך להלך מחשבה פוסלת מקום שאין צריך להלך אין מחשבה פוסלת ואמר רבא הכל מודים קבלו בחוץ והכניסו בפנים זהו הילוך שצריך להלך קבלו בפנים והוציאו לחוץ זהו הילוך שאין צריך להלך ב) לא נחלקו אלא כשהכניסו וחזר והוציאו ב] מר סבר הא צריך לאמטוייה ומ"ס לאו כהילוך הצריך לעבודה דמי איתיביה אביי ר"א אומר המהלך מקום שצריך להלך מחשבה פוסלת כיצד קבלו בחוץ והכניסו לפנים זהו הילוך שצריך להלך קבלו בפנים והוציאו לחוץ זהו הילוך שאין צריך לילך והא ג] חזר והכניסו הילוך שצריך להלך הוא א"ל ג) אי תניא תניא:

הדרן עלך כל הזובחים

כל ד) הזובחים (ב) שקבלו דמן א) זר ב) אונן ג) טבול יום ד) ומחוסר כפורים ה) ומחוסר בגדים ד] ו) שלא רחץ ידים ורגלים ה) ז) ערל ח) טמא ט) יושב י) עומד על גבי כלים על גבי בהמה י) על גבי רגלי חברו פסל ה) כ) קבל בשמאל פסל ר"ש מכשיר: **גמ'** זר מנלן דתני לוי א) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר ה] וינזרו מקדשי בני ישראל וגו' בני ישראל ו] למעוטי מאי אילימא למעוטי נשים קרבן נשים בטומאה קרב אלא ז] למעוטי עובדי כוכבים השתא ציץ לא מרצה דאמר מר ט) ובעובדי כוכבים בין בשוגג בין במזיד לא הורצה בטומאה ח] קרב אלא הכי קאמר וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו ט] דבי רבי ישמעאל תנא אתיא בק"ו מבעל מום (ג) מה בעל מום שאוכל ל) אם עבד חילל

רש"י

הא צריך לאמטוייה. דקאמרת לאחשובה עבודה מהאי טעם. מחלוקת ר' אליעזר ורבנן (ד) במתני': **בחוץ.** להלן מן המזבח והכניסו בפנים לצד המזבח: **והוציאו לחוץ.** כלומר ריחקו מן המזבח. הנך חוץ ופנים כולהו בעזרה: **הא צריך לאמטוייה.** לכשיחזור יא] ויקריבנו לצד המזבח אם תהא אותה הולכה במחשבה פסולה יב]: **לאו כהילוך הצריך לעבודה דמי.** הואיל ושלא לצורך הוציאו על יג] חנם הוצרך לחזור ולהכניסו: **אי תניא.** דמודה בה ר' אליעזר תניא ואין מחלוקת בין ר"א לת"ק יד] אלא אר"ש אבוה קאי ופליג:

הדרן עלך כל הזובחים

כל הזובחים. אונן. כל זמן שלא נקבר המת: **טבול יום.** דשרץ ודמת ושאר טומאות שלא הוצרכו לקרבן: **מחוסר כפורים.** זב ומצורע שטבלו והעריב שמשן ולא הביאו כפרתן: **מחוסר בגדים.** כהן גדול ששימש בפחות משמונה וכהן הדיוט בפחות מד': **ושלא רחץ ידים ורגלים.** מן הכיור: **ערל.** כהן שמתו אחיו מחמת מילה ה): **יושב או עומד על גבי כלים.** שיש חציצה בין רגליו לרצפה. וכולהו יליף בגמ' דפסלי בעבודה: **גמ' וינזרו מקדשי וגו'.** גבי מקריבים בטומאה כתיב דסמיך ליה כל איש אשר יקרב מכל זרעכם:)**למעוטי מאי**(טו] **בני ישראל למעוטי מאי.** קרבן של מי הוא ממעט מלהזהיר כהנים על הטומאה: **אילימא למעוטי בנות ישראל.** קרבן נשים שלא הוזהרו כהנים מלהקריבו בטומאה: **קרבן נשים בטומאה קרב.** בתמיה וכי יש כח בקרבן נשים לדחות הטומאה: **אלא למעוטי קרבן עובדי כוכבים.** עובד כוכבים שפילא עולתו טז] כדתניא בהכל שוחטין (חולין יג:) איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל: **השתא ציץ לא מרצה.** על טומאת עולין שבקרבנו כגון נטמא הדם או החלב כדרך שמרצה על של ישראל: **דאמר מר.** במנחות בהקומץ רבה (דף כה.): **לא הורצה.** דכתיב לרצון להם [שמות כח] ולא לעובדי כוכבים: **בטומאת הגוף יהא קרב.** בתמיה. והלא [אפילו] אבל קרבן יחיד דישראל לא נדחת: **אלא הכי קאמר וינזרו מקדשי.** יתרחקו בטומאה יז] מכל קדשים: **בני ישראל לא יחללו.** והזרים אף הם ינזרו כדי שלא יחללום לימד על זר שעבד שחילל את הקדשים ופסלם: **בעל מום שאוכל.** את קדשי קדשים דכתיב (ויקרא כא) מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל: **אם עבד חילל.** דכתיב מום בו ולא יחלל את מקדשי (שם):

תוספות

זר ואונן. הא דלא תנא בעל מום ושתויי יין ופרועי ראש יח] משום דכתיב בהן חילול בהדיא י): **טבול יום.** אע"ג תני טמא וזו ואין צריך לומר זו קתני ומשום דאיכא תרי קראי תני תרוייהו והא דלא תני טמא ברישא דניחא ליה למיתני טמא בהדי ערל כדאשכחן בפרק הערל (יבמות דף ע.) ובחגיגה (דף ד:) ועוד כ) איכא תנא דמרבי ליה לערל כי טמא ומיהו סוגיא דגמ' דלא כוותיה מדמצרכי ליה תרי קראי וכי תימא דאצטריך לערל בקרבן צבור דאילו טמא שרי דהא יט] כי מרבי ל) ר"ע לערל כי טמא היינו בזב כ] ומצורע דמההוא קרא דריש דכתיב איש איש מזרע אהרן והוא צרוע או זב ואותה טומאה לא הותרה בצבור:

אלא למעוטי עובדי כוכבים השתא ציץ לא מרצה. הקשה הרב רבי יוסף טוב דהכא משמע דהאי בני ישראל לא אתא למעוטי עובדי כוכבים ולקמן אמרינן בפרק ב"ש (דף מה.) קדשי עובדי כוכבים אין חייבין עליהם משום נותר דילפינן חילול כא] מטומאה ובטומאה כתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים ואין לומר דמבני ישראל דכתיב גבי אכילת קודש בטומאה קדריש שזהו פסוק שני לו בפרשת אמור אל הכהנים דלא משמע הכי בתורת כהנים ובריש תמורה (דף ג.) דמייתי התם בהדיא קרא דוינזרו ועוד דגבי וינזרו כתיב חילול ולא גבי אכילת קודש בטומאה וי"ל דקרא דוינזרו איירי בכל שימוש בין בכהן טמא ששימש בין בזר ששימש וגם איירי בכל טומאה בין באכילת קדשים בטומאה בין בטמא ששימש ופשיטא ליה דלמעוטי קדשי עובדי כוכבים מאכילה בטומאה לחודיה לא אתא דמבני ישראל דכתיב בתריה גבי אכילה בטומאה נפקא ואתא למידרש זר מבני ישראל ולא יחללו ובאכילת כב] טומאה דכתיב הכא לאשמועינן דכתיב ביה חילול לאגמורי אנותר וא"ת א"כ במכות (דף יד:) מ) ובשבועות (דף ז.) ובפרק הערל (יבמות דף עה.) אמאי דחק ר' יוחנן כג] אזהרה לאכילת קודש בטומאה תיפוק לן מהכא ויש לומר משום דהאי קרא הוי לאו שבכללות דאתא נמי לטמא ששימש מיהו קשה בפרק אלו הן הנשרפין (סנהדרין דף פג.) דיליף טמא ששימש במיתה מחילול חילול מתרומה ופריך ליליף חילול חילול מנותר דבכרת ולא במיתה ומשני חילול דרבים עדיף ולא יחללו מלא יחללו אבל נותר כתיב י) כי את קדש ה' חילל בל' יחיד והשתא אכתי הוה ליה למילף מאכילת טומאה דבכרת דבהאי קרא גופיה ועוד כיון דמחד קרא נפקי נקיט חילול דשימוש לחילול דאכילה ועוד דלקמן שילהי פ' בית שמאי (דף מו.) אמרינן ולא יחללו בשני חלולין הכתוב מדבר אחד פסול נותר ואחד פסול טומאה ומקשי אהדדי אם כן בנותר נמי איכא חילול דרבים ולא יחללו וי"ל דיליף טמא ששימש במיתה מחילול דכתיב בתרומה גבי מיתה ומתו בו כי יחללוהו [ויקרא כב] ופריך ניליף כרת מחילול דנותר דכתיב גבי כרת כי את קדש ה' חלל ונכרתה ולכך משני היינו חילול דיחיד אבל לא יחללו דקרא דוינזרו אע"ג דמיירי בטמא שאכל וגם בנותר ההוא חילול לא כתיב עונש בהדיה. ז"ה עיקר ברו"ך. ועוד י"ל דבהאי קרא דלא יחללו משמע טמא ששימש ואכילת קודש ונותר ולא ידעינן להי מינייהו נקיש אי לזר דבמיתה או לאכילת קודש ונותר דבכרת לכך צריך ג"ש ומיהו קשה לתנא דבי ר' ישמעאל דלא נפקא לן זר מהאי קרא ועוד קשה אדנפקא לן ליה כד] בעל מום ששימש במיתה מטמא ששימש נילף מאכילת קודש דבכרת וחילול דרבים כה] וקשה לרבינו זצ"ל דלקמן [דף מה.] דיליף דאין חייבין על קדשי עובדי כוכבים על עון דנותר דיליף מחילול חילול דטומאה דכתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים הלא ההוא קרא גופיה בנותר מישתעי כדתני לוי בשני חילולין הכתוב מדבר ועוד קשה לי מנלן ללוי דדריש שני חילולין חילול נותר וחילול טומאה הלא לוי גופיה בשמעתין מוקי לקרא בשני חילולין אחריני חילול טומאה וחילול זרות י"ל כיון דטומאה וזרות כתיב בקרא אפילו לא כתיב אלא חד חילול ממילא הוה קאי אתרוייהו ותימה לי הא אצטריך חילול לשון רבים לאגמורי מיתה בטמא ששימש פרק הנשרפין (סנהדרין דף פג.). ברו"ך:

אתיא בקל וחומר מבעל מום. מיושב שאוכל לא מצי למילף דמה ליושב שכן פסול לעדות כדקאמר בסמוך וממחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים נמי דהני לא פסלי אלא פ) מטעם זרות אבל קשה דנילף בק"ו משתויי יין (דלקמן) ופרועי ראש ע) (ועומד על גבי כלים) כו] [וי"ל] דלא קשיא מידי משתויי יין דלקמן [יז:] מפיק שתויי יין דחילל מחוקה חוקה ממחוסר בגדים ומחוסר בגדים לא נפקא לן דחילל אלא מטעם דזרות וזר אכתי לא קמ"ל וגם מפרועי ראש לא קשיא מידי דשילהי פרק שני דסנהדרין (דף כב:) אמרינן דפרועי ראש למיתה גמירי אבל למיחל לא גמירי ואפילו למאן דאמר התם דמחלל היינו משום דאיתקש לשתויי יין דמחלי מטעם זרות ול"ע אמאי לא יליף מק"ו דיושב דאינו במיתה בקבלה לפי פ) שאינה עבודה תמה ומחללי כל שכן פרועי ראש דבמיתה דמחללי. ברו"ך:

הגהות הב"ח

(א) גמ' מחלוקת רבי אלעזר כל"ל וכן בסמוך וכו"ש: (ב) במשנה כל הזובחים שקבלו דמן זר אונן טבול יום מחוסר כפורים מחוסר בגדים שלא רחוץ כל"ל ואות ו' נמחק ג' פעמים: (ג) גמ' ומה בעל מום: (ד) רש"י ד"ה הא צריך וכו' במתני' הוא סה"ד:

שינויי נוסחאות

מוסף רש"י

שיטה מקובצת

א מיי' פ"ט מהלכות ביאת מקדש הלכה א:

תורה אור השלם

1. ונלוו עליך ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבדת האהל וזר לא יקרב אליכם: במדבר יח, ד
2. בעת ההוא הבדיל יהוה את שבט הלוי לשאת את ארון ברית יהוה לעמד לפני יהוה לשרתו ולברך בשמו עד היום הזה: דברים י, ח
3. ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו כי נזר שמן משחת אלהיו עליו אני יהוה: ויקרא כא, יב
4. וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני יהוה ותקראנה אתי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני יהוה: ויקרא י, יט

זר שאינו אוכל אינו דין שאם עבד חילל מה לבעל מום שכן עשה בו קרב כמקריב טמא יוכיח מה לטמא שכן מטמא בעל מום יוכיח א)וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שמוזהרין ואם עבדו חיללו אף אני אביא זר שהוא מוזהר ואם עבד חילל מנלן א] דמוזהר אי מוינזרו חילול בגופיה כתיב ביה אלא 1 א)וזר לא יקרב אליכם איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה לא תימא טמא יוכיח אלא אימא אונן יוכיח מה לאונן שכן אסור במעשר [בעל מום] יוכיח א)וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ב] הצד השוה שבהן שמוזהרין כו' ה"נ לפרוך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו בבמה מתקיף לה רב סמא בריה דרבא ומאן לימא לן דאונן אסור בבמה דלמא שרי בבמה רב משרשיא אמר ג)אתיא ק"ו מיושב (א) מה יושב שאוכל אם עבד חילל זר שאינו אוכל אינו דין שאם עבד חילל ג)מה ליושב שכן פסול לעדות מיושב ת"ח מה לשם יושב שכן פסול לעדות שם יושב לא פריך ואם ת"ל פריך אתיא מיושב ומחדא מהנך ויושב דכשר בבמה מנלן אמר קרא 2 לעמוד לפני ה' לשרתו לפני ה' ולא לפני במה: אונן: מנלן דכתיב 3 ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא חילל רבי אלעזר אמר מהכא 4 הן הקריבו אני הקרבתי מכלל דאי אינהו אקריב שפיר אישתרוף ורבי אלעזר מאי טעמא לא אמר מומן המקדש לא יצא אמר לך מי כתיב הא אחר שלא יצא חילל ואידך מ"ט לא אמר מהן הקריבו קסבר י)מפני טומאה נשרפה דבי רבי ישמעאל תנא אתיא בק"ו מבעל מום ומה

רש"י

זר שאינו אוכל. בקדשי קדשים: **שכן עשה בו קרב כמקריב.** המום פוסל בקרבן כדרך שפוסל בכהן: **טמא יוכיח.** שלא עשה בו קרב כמקריב שאין בהמה מקבלת טומאה מחיים כשם שהכהן טמא מחיים וכתיב וינזרו ולא יחללו אלמא טמא שעבד חילל: **שמוזהרין.** שלא לעבוד טמא מוינזרו בעל מום ה) מולא יגש: **היכא מוזהר.** זר: **אי נימא מוינזרו.** דרשת ג] ליה להאי קרא בני ישראל להזהיר זרים כדאמר לעיל: **חילול בגופיה כתיב.** וק"ו למה לך: ה"ג **מה להצד כו' שכן לא הותרה** ד] **בבמה.** בבמת יחיד (בבמה) בשעת היתר הבמות דתנן בפ' בתרא (לקמן קיג.) הזמן והנותר והטמא שוין בזה ובזה ובברייתא תניא (ב) עלה דברים ששוותה במה קטנה לבמה גדולה דם מתיר ומפגל ומומין תאמר בזר שכשר בבמה כדתנן התם אלו דברים שבין במה גדולה לבמה קטנה וקתני התם כיהון ובגדי שרת ה) וקראי ו) נמי מוכחי בגדעון ומנוח ושמואל שהקריבו בבמה ה]: **אונן.** ילפינן לקמן מקראי אם עבד חילל: **שכן אסור במעשר.** דכתיב לא אכלתי באוני (דברים כו): אונן מוזהר שלא יעבוד דכתיב בכהן גדול ומן המקדש לא יצא ולא יחלל הא אחר שלא יצא חילל: **דלמא שרי בבמה.** דגבי אונן כתיב ומן המקדש: **יושב אם עבד חילל.** לקמן ילפינן לה בפירקין [דף כג:]: **שכן פסול לעדות.** דאמרי' במס' שבועות (דף ל.) ועמדו שני האנשים בעדים הכתוב מדבר: ומשני **מיושב תלמיד חכם.** הכא ו] מייתי לה דכשר לעדות כדאמרי' התם (שם) שבית דין חולקים לו כבוד ומושיבים אותו: [**שם יושב**]. מלינו ז] שם ח] יושב בעלמא שפסול לעדות משום שם יושב תאמר בשם זר שאינו נפסל לעדות משום שם זרות: **שם יושב לא פריך.** הואיל והווא יושב ת"ח דמייתי מיניה לק"ו כשר לעדות: **ומחד מהנך.** אונן או טמא או בעל מום: **ויושב דכשר בבמה מנא לן.** דלא נפרך שכן לא הותרו בבמה דהא מדשבקיה רב משרשיא לק"ל וחומר דלעיל דאונן וטמא ובעל מום ונקט יושב משום הני ט] פירכי שבקיה דלא משכחת היתר בבמה בהדיא לחד מינייהו הכא מנליה: **לעמוד לפני ה'.** במקדש הוא דבעי' עמידה: **אונן מנלן.** דפסול כדקתני מתני': **ומן המקדש וגו'.** לעיל מיניה כתיב לאביו ולאמו לא יטמא ובכהן גדול משתעי וסמיך ליה ומן המקדש וגו' כלומר אף ביום שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש אלא עומד ומקריב ולא יחלל שאין הקדשים מתחללין בכך הא הדיוט שלא יצא ועבד חילל: **הן הקריבו.** הן היום הקריבו וגו'. מתשובתו של אהרן אתה לומד מה אמר לו משה מדוע לא אכלתם כו' שמא בניך הקריבוה באנינות י)שהיו אוננים על נדב ואביהוא ופסלתיה ולכך נשרפה אמר לו אהרן וכי הן הקריבו והלא הדיוטות הן ופסולין לעבודה אני הקרבתי שאמרת לי ח) ועשה את קרבן העם וגו' ואני כהן גדול ומקריב אונן מכלל דאי אינהו אקרוב דשפיר אשתרוף ולא היה משה אומר להם מדוע לא אכלתם: **מי כתיב הא אחר כו'.** דלמא אחר נמי לא חילל ובדידיה אילטריך ליה למישרייה דלא תימא מתוך חשובו יא) וקדושתו יתירה הוא פסול אונן: **קסבר מפני טומאה.** שנגע בה נשרפה ולא הוזכר שם אנינות לענין הקרבה והן (ג) הקריבו ה"ק הן היום הלא עדיין יום הוא והיינו יב] אסורין בקדשים יג] לאכול עד הערב ומתוך יד] כך אירע בה טומאה באונס. ואיכא תנאי דפליגי לקמן (דף קא.) בהא חד אמר מפני טומאה נשרפה וחד אמר מפני אנינות נשרפה שלא היו יכולין לאוכלה אפילו לערב דקסבר אנינות לילה נמי אסור ואפילו נקבר המת ולפי שלא היו לה אוכלין נשרפה וכדר' יוחנן בן ברוקה דאמר בפסחים (דף פב.) גבי נטמאו בעלים של פסח אף זה ישרף מיד שאין לו אוכלין ואין טעון עבור צורה:

שאינו

תוספות

זר שאינו אוכל בו'. ואין לומר דטמא בקרבן צבור ט) וכהן גדול אונן י) יוכיח שאינן אוכלין ועובדים דמה להנך שכן אינן מוזהרים תאמר בזר דמוזהר: **מה** לטמא שכן מטמא. לא מצי למיפרך שכן עשה בו קריבים כמקריבים [כדפי' בקונטרס]:

אף אני אביא זר שמוזהר כו'. לכך צריך לטעמא דאזהרה משום דלא תימא טמא בקרבן צבור וכהן גדול אונן יוכיח כדפרישית ומהאי טעמא נמי צריך לקמן כ) בערל הלכתא גמירי לה דלא ט] אתי בק"ו:

היכן מוזהר. תימה נימא מוהקריבו בני אהרן דדרשי' (לקמן דף לב.) מקבלה ואילך מצות כהונה מיהו עדיפא משני לאו גמור מוכל טז] זר לא יקרב:

הג"ה דלמא שרי בבמה. והאי דלא חשיב אונן לקמן בסוף מכילתין (דף קיג.) בדברים שבין במה גדולה לבמה קטנה כדחשיב כיהון ובגדי שרת דילמא תנא ושייר דשייר נמי יושב:

ומה יושב שאוכל. כגון במורס מקדשים יז] ל) ובכור:

מה ליושב שכן פסול לעדות. צריך ליזהר שלא לדון ע"פ עדות דמיושב ובגט אשה צריך ליזהר יותר ושמא דיעבד אין לחוש דאמר בירושלמי פ' ד' מיתות [ה"ח] גבי מברך

הגהות הב"ח

גליון הש"ס

מוסף רש"י

שיטה מקובצת

שינויי נוסחאות